

*Odras kolektivního prožívání nervozity
a strachu v komunikačním chování mládeže
v internetové diskuzi
o koronavirové pandemii**

SIMONA KHATEBOVÁ**

1. Úvodem

Koronavirová pandemie jakožto skutečnost nebývalá a v kontextu dosavadního období klidu a prosperity vnímaná jako věc bezprecedentní vyvolala – zcela přirozeně – napříč společností pocity nervozity a strachu. Ty jistě nebyly jedinou emoční reakcí, ale jsme přesvědčeni, že v průběhu první vlny pandemie (v Česku probíhala na jaře 2020) byly dominující. Na textovém materiálu vybrané internetové diskuze o koronavirové pandemii, která probíhá na českém komunitním webu pro děti a mládež, ukážeme, že se kolektivní prožívání

---

* Tento příspěvek vznikl na Masarykově univerzitě v rámci projektu Gramatika a lexikon češtiny 2020 – č. 1181/2020 podpořeného z prostředků účelové podpory na specifický vysokoškolský výzkum, kterou poskytlo MŠMT v roce 2021.

** <https://orcid.org/0000-0001-8248-7622>, Masarykova univerzita, Brno, Česká republika, khatebova@mail.muni.cz

nervozity a strachu diskutérů, reagujících mj. na mediální diskurz o koronavirové pandemii, odráží v jejich komunikačním chování a v důsledku toho také ve stylu vybraných diskuzních příspěvků. Ty se vyznačují pozoruhodnou stylizační ustáleností, která dosvědčuje výrazné intertextové působení, které se podílí na vytváření vlastních stylových norem.

2. Charakteristika sledovaného typu komunikace

2.1. Internetová diskuze jako ustálený typ internetové komunikace

S rozmachem nových technologií, internetu především, se sféra běžného dorozumívání rozšířila o z dnešního pohledu již neodmyslitelnou oblast písemné elektronické komunikace, jejíž lingvistický popis nemá v českém prostředí dosud dlouhou tradici.¹

Mezi ustálené typy internetové komunikace lze řadit internetovou diskusi, poskytující veřejný, pro percepci víceméně volně přístupný prostor, do něhož vstupují uživatelé internetu se záměrem vyjádřit se k danému tématu, reagovat na ostatní diskutující, navázat kontakt a pobavit se (Homoláč 2009: 38). Komunikace probíhá asynchronně, a to prostřednictvím *diskuzních příspěvků* (dále jen *příspěvků*). Obvykle se rozlišují internetové diskuze (reagující zpravidla na pretext, nejčastěji internetový zpravodajský článek) a diskuzní fóra nabízející množství diskuzních témat, která jsou vymezena iniciačním příspěvkem zakladatele diskuze.

Ačkoli vrcholné období popularity diskuzních serverů v českém prostředí již pominulo a významná část uživatelů upřednostnila komplexnější komunikační (interakční) možnosti sociálních sítí (především Facebooku) (srov. Vepřek 2018: 23), stále hojně navštěvovaná jsou diskuzní fóra tzv. komunitních webů (významné jsou v českém prostředí např. mateřské weby), které soustřeďují uživatele společných zájmů – to platí i v případě webu Alik.cz, z něhož pochází vybraný textový materiál a který tu nyní stručně představíme.

---

¹ Komplexnější pohled nabízí kolektivní dílo o komunikaci na chatu E. Jandové a kol. (2006), obecným charakteristikám tohoto typu komunikace se v rámci stylistiky věnuje např. L. Jílková (2016, 2017), diskurzní analýzou internetových diskuzí se zabýval J. Homoláč (2009). Zároveň je v současné době vděčným tématem kvalifikačních prací.

2.2. Komunitní web Alík.cz

Alík.cz s podtitulem *Internet pro děti* se profiluje jako bezpečná sociální síť s velkým důrazem na bezpečnost, ochranu soukromí a prevenci zneužití nezletilých uživatelů, např. také proto registraci provádí rodiče, kteří mají právo kontroly nad správou údajů v profilu dítěte a jeho aktivitou. Na českém internetu funguje už 20 let a v dubnu 2020 měl asi 125 000 aktivních uživatelů. Jedná se o atraktivní prostor nabízející hry, soutěže, vtipy, poradnu, aktuální zprávy (tzv. *Alíkoviny*), chat (*klubovnu*) a také diskuzní fórum (*nástěnky*). Aktivita v diskuzích se orientuje spíše na improvizované hry a jednoduché otázky (*Alíkova minihra: Počítání od ledničky do nekonečna; Co jste měli k obědu?; Baví vás matematika?*). Vlastní *nástěnku* smí založit jakýkoli uživatel, přístupná pro percepci je i neregistrovaným uživatelům, přispívat sem mohou jen registrovaní.

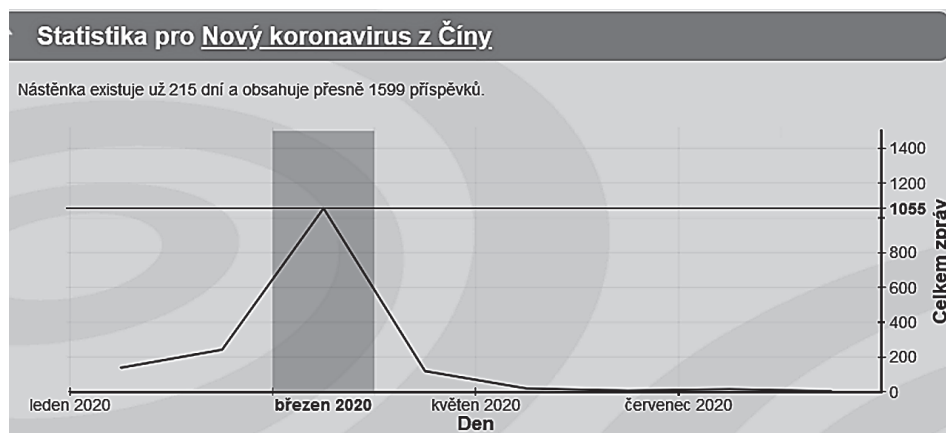
2.3. Charakteristika vybrané internetové diskuze

Sledovaná diskuze, kterou její zakladatel nazval *Nový koronavirus z Číny – váš názor*, je v kontextu obvyklého chování mládeže na diskuzním fóru výjimečná. Zvláště se to projevuje ve výrazné délce trvání (ve sledovaném období od ledna do srpna 2020: 215 dní; viz graf níže) a velkém množství příspěvků (1599). Zřejmý vliv na to má aktuálnost tématu, jehož volba reaguje na události spojené s pandemií koronaviru postihující každodenní realitu celé české populace.² Diskuze se účastnilo celkem 107 uživatelů (54 mužů a 53 žen)³. Vzorek není vyvážený. Stejně jako u většiny internetových diskuzí, i v tomto případě platí, že je významná část příspěvků vytvořena omezeným okruhem aktivních uživatelů: mezi přispěvateli do 19 let: 11 dívek a 11 chlapců (1204 příspěvků z celkového počtu 1599; tj. 75 %) a 3 dospělí správci webových stránek (125; 8 %), viz tabulka č. 1.

---

² Globální problém nahlížíme pouze v kontextu dění v České republice, kde se děti a mládež v praxi plošná karanténa dotýká uzavřením škol (od 11. 3. 2020). Obecnou nervozitu z nejistého vývoje mj. školních povinností dosvědčuje zakládání diskuzí na příbuzná témata: *Jaký máte názor na znovuotevření škol?* (300 příspěvků); *Jsi rád/a, že kvůli koronaviru není škola, a proč?* (46); *Tipy, jak efektivně využít koronaprázdniny* (51).

³ Do diskuze vstupují také dlouhodobí uživatelé webu, kteří již dosáhli dospělosti. Z praktických důvodů v tabulce č. 1 upřednostňujeme jednotné označení *muž* (M) a *žena* (Ž) a nerozlišujeme dále věk pisatelů na *chlapce* a *dívky*.

Graf četnosti příspěvků za jednotlivé měsíce odráží dynamiku aktuálního dění, neaktivnější jsou diskutěři v březnu, kdy došlo k plošné karanténě; zdroj: <https://www.alik.cz/n/novy-koronavirus-z-ciny/statistika>

Tabulka č. 1. Tabulka podávající přehled o aktivních účastnících diskuze

Lp.	Přezdívka uživatele	Věk	Pohlaví	Poznámka	Počet příspěvků (Σ 1599)	I. typ příspěvků (Σ 173)	II. typ příspěvků (Σ 140)
1	panglaq	18	M		196	8	54
2	Jájál	16	M		134	33	17
3	lékařský	14	M		84	4	2
4	Adee	14	Ž		79	0	4
5	raper454	12	M		70	7	1
6	andyell	19	Ž		70	9	6
7	VeverkaČiperka123	13	Ž		69	25	5
8	kocicakCZ	14	M		68	12	5
9	DžungaráčekChlupáček	16	Ž		67	3	1
10	Kopčem	10	M		65	9	0
11	majdula2000	20	Ž	SPRÁVCE	51	8	1
12	vejunkaaa	13	M		38	9	0
13	-MM-	35	M	SPRÁVCE	38	3	1
14	Matisek	14	M		36	1	0

Tabulka č. 1. Pokračování

Lp.	Přezdívka uživatele	Věk	Pohlaví	Poznámka	Počet příspěvků (Σ 1599)	I. typ příspěvků (Σ 173)	II. typ příspěvků (Σ 140)
15	Pralinka2	57	M	SPRÁVCE	36	1	0
16	JMkolo83	15	Ž		35	7	0
17	Héfaistos	18	M		31	0	5
18	paratko2323	12	Ž		31	4	3
19	titin	17	M		28	1	5
20	Kralinda35	15	Ž		23	2	0
21	Rodé	12	Ž		18	0	5
22	honzulin8	11	M		16	2	2
23	Dana395	13	Ž		16	1	0
24	klarrkaa_uwu	15	Ž		15	0	1
25	vikinka28	14	Ž		15	1	0

2.3.1. Charakteristika vybraných diskuzních příspěvků

Příspěvky sledované internetové diskuze jsou zpravidla stylově nejednotné, což odpovídá obecným závěrům z dosavadních výzkumů spontánní veřejné písemné internetové komunikace. Výjimku ovšem tvoří dva typy příspěvků směřující ke stylizační ustálenosti. Především těmto budeme věnovat další pozornost. Oba zmíněné typy textů (budeme je dále označovat I. typ a II. typ) slouží diskutérům ke sdělování a monitorování aktuálních událostí týkajících se vývoje koronavirové pandemie: vedle věcných informací přináší významná část z nich (asi 62 %) přidanou hodnotu – proklamaci prožívaných emocí vyvolaných danou událostí. Vedle toho je možné vymezit také III. typ příspěvků, kterými rozumíme responzní texty reagující na exponované údaje (které do diskuze uvádějí zejména příspěvky I. a II. typu), a to prostřednictvím přímého vyjádření hodnocení a emočního stavu příspěvatele. Tyto se vyznačují vyšší stylovou rozmanitostí.

2.3.2. Jazyk příspěvků I. a II. typu

Ve volbě verbálních prostředků je patrná významná vazba na zpravodajské texty, jež pisatelé parafrázuji, citují nebo na ně odkazují. V menší míře do

těchto typů příspěvků pronikají rysy charakteristické pro spontánní komunikaci. Autoři intuitivně následují vyjadřovací normy zpravodajského stylu v těchto případech:

a) Ke sdělování věcných informací volí účastníci diskuze převážně spisovný jazyk; nespisovné prvky se objevují výjimečně; v textech jsme našli pouze několik nespisovných podob v příspěvcích různých autorů: jsou to územně rozšířené a v běžném vyjadřování velmi obvyklé nespisovné (obecně české) jevy – zúžené *-é* v koncovkách adjektivní a zájmenné flexe⁴: *V mém okrese už je 8 nakažených; Na tý tržnici zabíjeli a jedli i psy*; v jednom případě se objevuje kolísání v rámci téhož příspěvku: [í] proti ej: *Těch uzdravených taky bude víc než 25, akorát čekají na druhej test*. V ostatních pozicích jsou užívány výhradně spisovné podoby (v *mém kraji*, v *mém městě*; zvláště důležité je to v koncovkách substantiv označujících osoby, které měly přímou zkušenost s nákazou (viz dále bod b): (nejfrekventovanější gen. plurálu: *nakažených, vyléčených, mrtvých; zemřelých*; nom. plurálu: *nakažení, vyléčení, mrtví*). Někdy se objevuje přenášení zvukové podoby výrazů na grafickou podobu – výslovnostní formy korektní (dubletní – *oproti ostatním sme na tom dobře*) i nekorektní (*absolutně netuším*).

Místy se vyskytují prohřešky proti pravopisu, s ohledem na věk přispěvatelů a typ komunikace očekávatelné a v principu nijak zásadní. Jedná se o typická porušení zásad lexikálního pravopisu, způsobená nedostatečnou automatizací správných podob (psaní *i–y*: *A mi nemáme zásoby; Včera za den přibilo 31 nakažených*). Objevují se též chyby dané nepozorností nebo snahou o rychlou reakci, jako jsou překlepy (*nšco přes 100; nekovenční téma*); dále např. chybějící nebo chybně užitá diakritika (*U nas v okrese je myslím 5; Neni, je porad 96; 2 lidí bojují*), jejíž příčinou bývají také omezené možnosti komunikačního zařízení. Nedostatky se objevují přirozeně také v syntaktickém pravopisu, spočívají obvykle v chybějící interpunkci (*Zkuste se taky zaměřit na to kolik lidí se uzdravilo; Myslím že to do týdne je tu*).

b) V textech se uplatňuje především výrazivo stylově neutrální (*Asi bude karanténa pro celé Česko; Snad jim to pomůže; U nás v okrese jsou 3*), vedle toho se také objevují prostředky stylově vyšší, knižní nebo ke knižnosti směřující (*z toho nemohu mít radost; přibývá nejvíce [nakažených]; 14 úmrtí*).

---

⁴ Všechny doklady z diskuzních příspěvků zaznamenáváme v nekorigované podobě, ovšem bez emoji (z důvodu sazby). Texty s emoji jsou uvedeny dále v přehledových tabulkách, kde jim je věnována zvláštní pozornost.

Většina z nich náleží oficiálnímu vyjadřování, které mladistvým zpřístupnily publicistické texty, o něž se opírají, tedy nikoli (běžně) aktivní slovní zásobě mladistvých, již by uplatňovali při běžném dorozumívání. Jedná se především o ustálené a aktuálně velmi frekventované obraty a fráze užívané ve zpravodajských relacích (účastníci diskuze ovšem čerpají povětšinou z internetového zpravodajství): *jeden [pacient] v kritickém stavu; nepodléhám panice; Uz 2 lidí bojují o život*; charakteristická jsou kondenzovaná schémata: *Klesá počet aktuálně nemocných; V tom ohnisku se už 4. den nezvyšuje počet nakažených; Počet pozitivně testovaných ve světě překročil milion*). Ze zpravodajství čerpají také hojně užívanou lékařskou terminologii (*smrtnost, úmrtí, koronavirus, pandemie, nevalidní testy*; iniciálové zkratky: *MERS, SARS*), která se tak stává součástí běžné mluvy. Současně odtud autoři příspěvků důsledně přejímají označení osob, jichž se koronavirová nákaza dotkla, frekventované jsou tyto lexémy: *nakažený 95×; mrtvý 27×; vyléčený 21×; nemocný 15×; pacient 6×; zemřelý 3×*; objevuje se také velmi obecné označení *případ 9×: 104 potvrzených případů z toho 50 v Praze*. Jmenované výrazy mají v této konkrétní komunikaci (takřka) platnost termínu. Potvrzuje to také důsledně spisovná podoba ve všech doložených reprezentacích lexémů. Je přitom zajímavé, že autoři v tomto případě nevolí např. expresiva nebo výrazy kolokviální. Tato skutečnost může odrážet fakt, že diskutující hovoří o cizích osobách, k nimž nemají citový vztah, a zároveň nemají s onemocněním vlastní zkušenost (v příspěvcích ji netematizují). Domníváme se, že to je jeden z dokladů, že emoční angažovanost projevují spíše k vážným a vlastně dost vzdáleným událostem než ke konkrétním osudům blízkých osob, jež by se jich niterně dotýkaly.

c) Dalším styčným bodem se zpravodajstvím je snaha o aktuálnost a přesnost předávaných informací. Tu podporují mimo osvojené terminologie a ustáleného označování nemocí zasažených osob zejména přesná číselná vyjádření jejich počtu či procentuálního podílu (*1 497 nakažených 10 vyléčených; K dnešnímu dni je v ČR nemocných 0,0009% obyvatel*). To je charakteristické zejména pro příspěvky I. typu; příspěvky II. typu obsahují hypertextové odkazy, někdy doplněné o přímé citace zpravodajských článků:

27. ledna v 18:23	titin	„Podle Mika Osterholma, ředitele Centra pro výzkum infekčních onemocnění, nemá tento virus zřejmě potenciál způsobit pandemii.“ Zdroj: ct24.ceskatelevize.cz/veda/3036688-jak-moc-je-novy-koronavirus-z-ciny-smrtici-a-existuje-riziko-pro-cesko-nabizime
----------------------	-------	--

V souladu s přesností vyjadřování je rovněž vyčleňování informací (včetně citací a hypertextových odkazů) na zvláštní řádek, které zvyšuje přehlednost sdělení. Je možné, že inspiračním zdrojem mohly být autorům často médií prezentované tabulky vývoje pandemie.

26. března v 11:36	JáJál	Protože: 10 vyléčených a 6 mrtvých 26 698 testů.
-----------------------	-------	--

Velmi malý rozsah textů nejčastěji v rozmezí 2–7 slov (průměrně 7 slov⁵), který sám o sobě není dán vlivem zpravodajských článků, bývá v zásadě příčinou toho, že příspěvky obsahují převážně výrazivo přejaté z článků (resp. z mediálního diskurzu o koronaviru). Výsledkem je stereotypnost tvoření příspěvků:

- Už nás je 91 v Česku; Už jich je 94; Už 21; Už je v ČR 75 nakažených; Už 81 lidí; Už není karanténa!; Už je víc uzdravených než aktuálně nemocných;
- 80 zemřelých, 2744 nakažených; asi 45000 nakažených, 106 zemřelých; 5 nakažených; 12 nakažených v ČR; 65 nakažených; 3 mrtví a 10 vyléčených; 1 497 nakažených 10 vyléčených; 2062 nakažených a 9. mrtvých;
- V mém městě už to je; A v mém kraji je 552 případů; v mém kraji něco přes 100 a v okrese 6; V mém okrese už je 8 nakažených.

Z hlediska syntaktické výstavby textů lze mezi nimi rozlišovat větné ekvivalenty, resp. v terminologii K. Hausenblase (1977) výpovědní ekvivalenty konstatační (*44 úmrtí, 67 vyléčených; 4 091 nakažených; První kojenec; Už 112*), výjimečně exklamativní (*189?!!!!; To snad ne!*). Větné ekvivalenty tvoří asi 37 % textů, jedna věta jednoduchá asi 22 %, kombinace jedné věty jednoduché a větného ekvivalentu 9 %, 11 % představují dvě věty jednoduché nebo dvojčlenná souvětí, vícečlenná souvětí 4 %; zbylých 14 % různé kombinace vět jednoduchých a souvětí. Zmíněné formální vlastnosti dosvědčují, že sledované texty jsou především pouze krátkou aktualitou, neaspírají na obsírné pojednání o událostech nebo o vlastních postojích k nim.

Se zvyšujícím se počtem slovních jednotek pronikají do textů vyšší měrou i prostředky mluvenostní, charakteristické pro běžné dorozumívání. Ty jsou

---

⁵ Průměrná hodnota rozsahu textu byla vypočítána z průměrného rozsahu všech příspěvků I. a II. typu každého diskutéra ve snaze o zohlednění autorské subjektivity.

ovšem různorodé a nelze mezi nimi vysledovat pravidelně se objevující jev. Je to jistě dáno i malým rozsahem textů. Uvedeme zde jen některé příklady pro ilustraci. V několika případech se objevuje resumptivum *co* ve vedlejší vztavné větě se jmennou hlavou: *umřeli jen ti, co měli nějaké onemocnění; od Čecha co bydlí Číně*; dále agramatické syntaktické konstrukce v delších větných celcích, zeugma: *Tady můžete zjišťovat kolik a kde je nakažených, vyléčených a mrtvých*; anakolut *Jediná naděje, která jsem si myslel že je bylo, že se nenakazí lidi mladší 9 let*.

Diskutující užívají iniciální navazovací částice potvrzující, že i tyto typy textů jsou součástí dialogu, nicméně ani tyto prostředky netvoří početně významnou skupinu (*takže: Takže už máme 26 nakažených; Takže Nová statistika je zde; Takže původně uváděných 1,5 metru je málo; jakože: jakože 3 nakažení???*; *jinak: Jinak oficiální čísla jsou něco okolo 75 000 nakažených; jinak* také plní funkci iniciální členicí částice: *Jinak zde [je] smutné, ale zajímavé čtení; Jinak v Číně už je míň nemocných...*; *jo, jojo, no* ve funkci iniciální responzní částice: *Jojo, 1047; jj, 3; no, ale je 7. vyléčený; no v mém kraji*).

Vedle věcných informací přináší sledované typy příspěvků také vyjádření emočního postoje diskutérů. Ten je takřka jednotný: záporné emoce následují po informacích nasvědčující negativní trend vývoje pandemie, logicky se tu objevují kladné reakce na dobré zprávy. Dále platí, že pokud autoři vyjadřují emoce, činí tak ve většině případů neverbálně – prostřednictvím emoji; emotikony využívají okrajově. K dispozici mají 36 emoji, v příspěvcích I. a II. typu převažují ty, které zobrazují smutek a pláč (viz tabulka č. 2). Počet emoji je přitom v jednotlivých textech různý a lze se domnívat, že jejich vyšší množství má dvojí funkci: jednak zdůrazňuje intenzitu proklamované emoce a jednak přispívá ke grafickému zvýraznění textu – dosahuje se tak zviditelnění jinak vizuálně nevýrazného, krátkého textu. Svědčí také o hravosti příspěvateľů, jež proniká i do verbálního vyjádření emoční tenze, které je v textech graficky podpořeno iterací grafémů (sugerující prodlouženou výslovnost vokálů jako při volání a výkřících: *nee; aaaa 91 nakažených*), iterací interpunkčních znamének (*Tak rychle?!!!; 189?!!!!; to snad ne!!*), užitím kapitálek nebo vytučením písma (*Ach jo to je obrovská pohroma to tý evropy se dostat nemělo; Máme prvního mrtvého!*). Nežřídka se objevují tyto typografické prostředky v kombinaci (*JOOOOOOOOOO!!!!!!*). Samotná verbalizace pocitů je ve sledovaných textech pouze okrajovou záležitostí,

můžeme jmenovat několik formálních prostředků, které uplatňují pro vyjádření expresivity: citoslovce v iniciální pozici s iterací grafémů (*jupíí už 10* [vyléčených]; *O ou , je to tu že jo???*; *Uffff*, v Praze se to zatím prý nepotvrdilo); eklamativní výpovědní ekvivalenty: *to snad ne!!*; *Pomoc!*; expresivní, jednoduché větné struktury s hodnoticím výrazem *Je to strašný*; *to je hrůza*.

Tabulka č. 2. Zastoupení emoji v příspěvcích I. a II. typu, emoji vyjadřující smutek převažují

							
27 %	11 %	9 %	9 %	4 %	2 %	8 %	5 %

Vyslovili jsme domněnku, že sledované typy textů směřují svou povahou ke stylizační ustálenosti, na jejímž základě lze uvažovat o formování vnitřních stylových norem. Doložili jsme, že tyto normy částečně navazují na normy zpravodajského stylu, které jsou autory příspěvků intuitivně dodržovány. Projevuje se to konkrétně v tendenci ke spisovnému vyjádření (které např. podporují místy se vyskytující obraty užívané ve zpravodajství) a k přesnosti a jasnosti sdělení, jichž autoři docilují pravidelným a důsledným užíváním číselných údajů, užíváním terminologie, citací a hypertextových odkazů. S tímto souvisí i stylizační stereotypnost, která je daná nejen vyšší frekvencí výskytu klíčových lexémů, ale objevují se tu i ustálená větná schémata. Významně to ovlivňuje velmi malý a poměrně ustálený rozsah textů, který omezuje možnost stylizační variability (svědčí o tom mj. syntaktické vlastnosti textů, mezi nimiž významnou měrou převažují větné ekvivalenty a věty jednoduché). Má to dopad také na omezené pronikání mluvenostních rysů. Krátkost textů přitom nelze odvozovat od působení norem zpravodajského stylu, zde se jedná o stylizační tendenci danou intertextovým působením uvnitř diskuze. To stojí také za už zmíněným ustáleným způsobem vyjadřování emocí prostřednictvím emoji. V užití těchto prostředků můžeme mezi typy příspěvků pozorovat jisté rozdíly. V přehledech dále uvedeme některé charakteristické příklady.

I. typ příspěvků (celkem 173; tvoří asi 11 % z celkového počtu příspěvků v diskuzi) obsahuje verbální vyjádření aktuální události (zpravidla o zemích zasažených virem, o počtech nakažených, mrtvých nebo uzdravených), které provází vyjádření emoce obvykle pomocí emoji.

Ukázky textů uvádíme v autentické (nekorigované) podobě.

26. 1.	lékařský	Už je to v Rakousku. 😬 A Rakousko je vedle nás. 🤢
27. 1.	andyell	O ou , je to tu že jo??? 🤢🤢🤢🤢🤢
1. 3.	rapper454	ono je to v Česku! 😬🤢🤢 Pomoc!
3. 3.	andyell	Uz je tu 5 nakažených 🤢
19. 3.	Veverka- Čiper- ka123	694 nakažených 🤢🤢🤢🤢🤢 Dneska přibylo 172. 🤢
24. 3.	panglaq	1 289 nakažených 🤢🤢
10. 5.	Kopčem	Takže Nová statistika je zde, je to na dobré cestě 👍🤢: Česká republika:0,032% 🤢 Praha:0,067% 🤢 Okres Domažlice:0,27% 🤢 Okres Cheb:0,13% 🤢 Okres Hodonín:0,003% 🤢 Okres Pelhřimov:0,003% 🤢 Celkový stav se zlepšuje 👍 (Nikomu to neříkejte, ale u nás to 0,003% fakt asi dělá ta 52% slivovice 🤢🤢)
27. 6.	Kubík111	Včera přibylo v ČR 168 nakažených 🤢
6. 7.	JáJáI	Je už přes 11 a půl milionu nakažených, to je hrůza. 🤢

II. typ příspěvků (celkem: 140; 9 %) – jedná se o pendant příspěvků I. typu, liší se tím, že aktuální zprávy týkající se pandemie jsou předávány prostřednictvím hypertextového odkazu na zpravodajské články, někdy také

citacemi z nich. Výrazný podíl příspěvků sestává pouze z hypertextového odkazu a emoji, některé doplňuje krátký hodnotící komentář. Rozsah je proto rozmanitější.

26. 1.	andyell	<u>HYPertextový ODKAZ</u> to snad ne!! 🤔🤔🤔
27. 1.	Rodé	<u>HYPertextový ODKAZ</u> 😬
31. 1.	Jimin	<u>HYPertextový ODKAZ</u> 🤔😬
1. 3.	JáJá1	<u>HYPertextový ODKAZ</u> 😬
2. 3.	MedvidekKiki	<u>HYPertextový ODKAZ</u> Koronavirus v ČR 🤔
10. 3.	Veverka- Čiperka123	<u>HYPertextový ODKAZ</u> JOOOOOOOOOO!!!!!! 😊😊😊😊😊

Emoji (reps. jejich řetězce) v některých příspěvcích plní mj. funkci členicího znaku, tj. k oddělení jednotlivých hypertextových odkazů, aby nesplynuly v jeden. Zároveň svědčí o hravosti mladistvých diskutérů.

27. 3.	panglaq	<u>HYPertextový ODKAZ</u> 🤔🤔🤔🤔🤔 <u>HYPertextový ODKAZ</u> 🤔🤔🤔 <u>HYPertextový ODKAZ</u> 🤔🤔 <u>HYPertextový ODKAZ</u> 😊😊😊 <u>HYPertextový ODKAZ</u> 🤔🤔🤔 <u>HYPertextový ODKAZ</u> ❤️❤️
--------	---------	--

Mezi příspěvky I. a II. typu přirozeně dochází k prolínání – přináší totiž aktuality, které se opírají o zpravodajské články (zpravidla z internetových zdrojů, které mohou uživatelé parafrázovat nebo jednoduše vložit hypertextový odkaz, případně učinit obojí).

27. 2.	Penubra	<p><u>HYPERTEXTOVÝ ODKAZ</u> 33212 vyléčených... K poměru 82446 nakažených a 2808 mrtvích.</p> <p> Léčí se to a jinak je podle mě šílené když lidi vykupují v obchodech trvanlivé potraviny. </p>
--------	---------	---

III. typ příspěvků tvoří responzní texty, které bezprostředně reagují na exponované údaje (v příkladech jsou vyznačeny šedým podbarvením). Slouží nám především jako další doklad kolektivního bědování příspěvateľů. Emotivní reakce na předchozí příspěvek se závažnou informací vyjadřují autoři textů verbálně, např. zvolacími větami a podivovými otázkami (a); velmi často formou emoji (b); dále se jedná o kombinace emoji a verbálního vyjádření: komentáře s evaluativními výrazy (c), někdy pouze jednoslovnými (d); podivové otázky a ironické komentáře (e).

a)

5. 3. 18:20	Pendolino123	12 nakažených v ČR
5. 3. 18:21	rapper454	jéžiši kriste!
5. 3. 18:22	ultron01	Tak rychle?!!!

b)

27. 1. 15:58	JáJá1	80 zemřelých, 2744 nakažených
27. 1. 16:06	Jimin1	
29. 2. 19:29	JáJá1	<u>HYPERTEXTOVÝ ODKAZ</u>
29. 2. 19:29	rapper454	

c)

11. 3. 14:13	JáJá1	Prý 76.
11. 3. 17:14	Šároušek	Aha to je šílené. Opravdu už se začínám bát

c)	12. 3. 11:48	JáJá1	Bude zákaz shromažďování lidí nad 10 osob.
	12. 3. 11:52	Alpina	Ne🤔🤔🤔. Tak to už mě začíná kapánek vadit🤔
	6. 6. 11:40	JáJá1	Je už přes 11 a půl milionu nakažených, to je hrůza.😞
	6. 6. 14:01	lékařský	Neříkal jsi před dvěma týdny o dost nižší počet nakažených? Proboha, to je hrozný nárůst. 🤔
d)	29. 1. 14:26	Džungaráček- Chlupáček	Na tý tržnici zabíjeli a jedli i psy 🤔🤔
	29. 1. 14:44	Jimin1	Neee 🤔
	1. 2. 11:11	Džungaráček- Chlupáček	Číňani teď prý ty mazlíčky střílí kvůli koronaviru.
	1. 2. 11:30	andyell	Chudáci 🤔🤔
e)	8. 3. 10:39	panglaq	<u>HYPERTEXTOVÝ ODKAZ</u> 🤔
	8. 3. 10:54	andyell	Proč tam ty Češi jezdí?? 🤔
	8. 3. 10:59	lékařský	Protože jsou velmi inteligentní. 😊(slušně řečeno)
	8. 3. 11:04	vikinka28	Aby si uzili lyzování a to krásné počasí, prece 😊

3. Různé roviny interdirkurzního a intertextového působení

Koronavirová pandemie je provázána dynamickou diskuzí, na jejímž základu lze uvažovat o existenci *diskurzu o koronavirové pandemii*⁶ (dále zjednodušeně

⁶ *Diskurz o koronavirové pandemii* chápeme jako abstraktní množinu promluv a textů na toto konkrétní téma (srov. Nekvapil 2017), resp. v návaznosti na J. Homoláče jako síť všech textů o koronaviru a reakcí na ně a na jiné reakce (Homoláč 2009: 31–32).

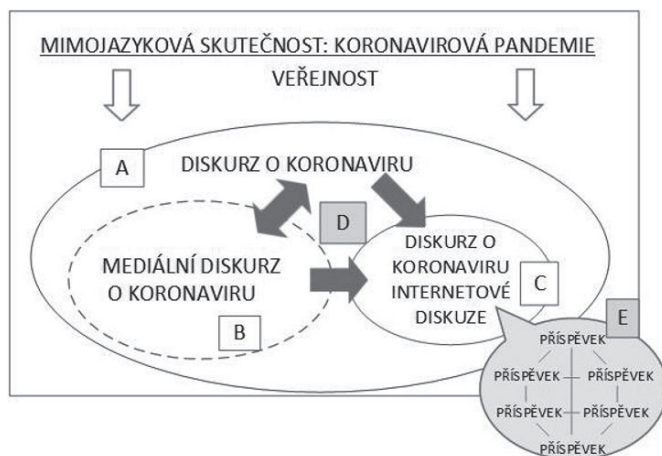

Schéma: Různé roviny interdiskurzního a intertextového působení

mluvíme o *diskurzu o koronaviru* (A); viz schéma), významně provázaném s *mediálním diskurzem o koronaviru* (B), který můžeme chápat jako jeho podmnožinu a který se vyznačuje důsledným monitorováním aktuálního dění – zvláště přitom akcentuje některé vybrané aspekty pandemie, jako jsou např. počty nakažených, uzdravených aj., a zároveň je doplňuje o dílčí hodnocení. Ze strany veřejnosti, která získává informace prostřednictvím médií, dochází k určité (větší či menší) „absorpci“ mediálního diskurzu. Logicky se nabízí předpoklad, že vyšší míru vlivu mohou mít média např. na děti a mládež (konkrétně tedy i na skupinu příspěvateľů sledované internetové diskuze), jelikož procházejí vývojovou fází spojenou s osvojováním schopností a znalostí; jejich názory a postoje jsou pomyslným zrcadlem názorů a postojů jejich okolí. Domníváme se proto, že *diskurz o koronaviru* (obzvláště *mediální diskurz o koronaviru*) významně působí na *diskurz internetové diskuze o koronaviru* (C) – konkrétně na volbu dílčích témat a jejich hodnocení (výše jsme doložili, že v příspěvcích I. typu se objevují parafráze zpravodajských článků, v příspěvcích II. typu hypertextové odkazy, ev. citace), z veřejné diskuze se sem přenáší kolektivní pocity nervozity a strachu. Vedle *vnějšího interdiskurzního působení* (D)⁷ lze na nižší rovině abstrakce zároveň uvažovat

⁷ Parafráze a citace konkrétních zpravodajských článků nebo hypertextové odkazy na ně v jednotlivých diskusních příspěvcích jsou příklady intertextových vazeb, z důvodu přehlednosti v našem schématu zdůrazňujeme pouze vnější interdiskurzní působení a vnitřní intertextové působení.

o vnitřním intertextovém působení mezi jednotlivými příspěvky (E) sledované internetové diskuze, které se podílí na utváření vlastních stylových norem, jejichž existenci lze doložit stylizační ustáleností výše popsáných příspěvků I. a II. typu.

4. Kolektivní prožívání nervozity a strachu jako komunikační a stylotvorný faktor

Emoční reakce na mimojazykovou skutečnost – nervozita a strach z koronavirové pandemie – v důsledku své kolektivní povahy prostupuje napříč diskurzy a jako komunikační faktor ovlivňuje komunikační chování příspěvatelů vybrané internetové diskuze, jeho vliv se podle našeho názoru konkrétně odráží:

1. **V soustavnosti sdílení**, k němuž dochází prostřednictvím
  - a) **monitorování aktuálního dění**,
  - b) **proklamování negativních emocí z negativních událostí pandemie**, jejichž nositeli jsou příspěvky I. a II. typu.

2. **V kvantitě sdílení** – monitorovací příspěvky I. a II. typu tvoří asi 20 % celkového počtu příspěvků (viz tabulka č. 3), tedy poměrně významnou část diskuze, která je spontánní, neřízená.

Tabulka č. 3. Z údajů v tabulce je patrné, že monitorovací příspěvky mají také „udržovací“ funkci – napomáhají k udržování diskuze v chodu, když už pomalu vyhasíná (tak jako klesá atraktivita tématu pro českou veřejnost)

Podílné zastoupení příspěvků	Měsíc publikování příspěvku							
	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen
Počet všech příspěvků	139	242	1059	121	20	7	16	5
Počet příspěvků I. typu	14	12	120	17	4	3	1	2
Procentuální podíl	10	5	11	14	20	43	6	40
Počet příspěvků II. typu	12	18	89	18	0	0	3	0
Procentuální podíl	9	7	8	15	0	0	19	0

Pokud zaměříme pozornost úžeji – na proces stylizace jednotlivých textů, chápeme tuto kolektivně sdílenou emoční reakci jako stylotvorný faktor ovlivňující styl příspěvků I. a II. typu: vliv spatřujeme v obsahové stránce (tematizovány jsou tu počty nakažených, uzdravených aj. a emoční reakce na ně), nebo

v ustálené volbě verbálních i neverbálních výrazových prostředků či vybraných aspektech výstavby, jimž jsme se podrobně věnovali v oddílu 2.3.2.

Výše jsme uvedli, že stylizační ustálenost vybraných příspěvků přitom svědčí o utváření vlastních stylových norem. Lze je chápat jako výsledek sdílené komunikační strategie účastníků diskuze, která spočívá ve sledování průběhu pandemie a sdílení pocitů nervozity a strachu. Toto monitorování je přitom věcí kolektivní, je společnou dělbou práce, na níž se podílejí účastníci diskuze produkcí příspěvků shodných vlastností, jejichž prostřednictvím se příspěvatelé integrují do kolektivu. Cílem diskutujících není tedy pouze se vzájemně informovat, ale pomocí sdělení navazovat a udržovat kontakt. Na takovéto vzájemné propojení funkce sdělné a fatické v komunikátech internetové dialogické komunikace upozornil např. J. Vepřek (2018: 27)⁸. Na tomto základě vyslovujeme domněnku, že intenzita kolektivního emočního prožívání nemusí nutně odrážet skutečnou intenzitu individuálního citového vztahu jednotlivců k událostem spojených s pandemií, ale snahu o dosažení a udržení kolektivního konsenzu a virtuálního přátelství.

5. Závěr

V tomto příspěvku jsme představili kolektivně prožívanou emoční reakci, kterou je nervozita a strach z událostí vyvolaných koronavirovou pandemií, jako dominantní komunikační a stylotvorný faktor. V důsledku jeho vlivu mladiství účastníci internetové diskuze důsledně monitorují aktuální dění a proklamují negativní emoční reakce na události nasvědčující negativní trend pandemie. Činí tak prostřednictvím dvou typů diskuzních příspěvků, které se vyznačují výraznou stylizační ustáleností, na jejímž základě lze uvažovat o formování vnitřních stylových norem. Tyto normy částečně navazují na normy zpravodajského stylu, které jsou autory příspěvků intuitivně dodržovány, zároveň jsou dány intertextovým působením uvnitř diskuze. Produkci příspěvků shodných vlastností lze chápat jako způsob, jímž se mladí pisatelé vyrovnávají s aktuálními událostmi, současně nabízí možnost integrovat se do kolektivu a navázat virtuální přátelství.

---

⁸ Navazuje tímto na V. Millera (2008), který upozorňuje na existenci fatické kultury komunikace na sociálních sítích, která je charakteristická tím, že pro účastníky komunikace není hlavní obsah sdělení, ale udržování kontaktů s ostatními účastníky. J. Vepřek upřesňuje, že právě „*sdělení [se] stalo prostředkem získávání nových sociálních vazeb...*“ (Vepřek 2018: 27).

Internetové zdroje pro analýzu

Nástěnka: Nový koronavirus z Číny, <https://alík.cz/n/novy-koronavirus-z-ciny> [4. 8. 2020].

Nástěnka: Statistika pro Nový koronavirus z Číny, <https://alík.cz/n/novy-koronavirus-z-ciny/statistika> [4. 8. 2020].

Literatura

Hausenblas K., 1977, O různých přístupech k výkladu věty a jevů styčných, „*Slovo a slovesnost*“, 38 , č. 1, s. 43–50.

Homoláč J., 2009, *Internetové diskuse o cikánech a Romech*, Praha: Karolinum.

Jandová E. et al., 2006, *Čeština na WWW chatu*, Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta.

Jílková L., 2016, Každodenní psaná komunikace. – J. Hoffmanová, J. Homoláč, E. Chvalovská, L. Jílková, P. Kaderka, P. Mareš, K. Mrázková, *Stylistika mluvené a psané češtiny*, Praha: Academia, s. 79–143.

Jílková L., 2017, Elektronická komunikace. – *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*, eds. P. Karlík, M. Nekula, J. Pleskalová – https://czechency.org/slovník/ELEKTRONICKÁ_KOMUNIKACE [22. 11. 2020].

Miller V., 2008, New media, networking and phatic culture, „*Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*“, 14 (4), s. 387–400. – <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1354856508094659> [data dostupnosti: 22. 11. 2020]

Minářová E., 2017, Stylotvorný faktor. – *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*, eds. P. Karlík, M. Nekula, J. Pleskalová – https://czechency.org/slovník/STYLOTVORNÝ_FAKTOR [22. 11. 2020].

Nekvapil J., 2017, Diskurz (2). – *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*, eds. P. Karlík, M. Nekula, J. Pleskalová – <https://czechency.org/slovník/DISKURZ> [8. 9. 2020].

Vepřek J., 2018, *Individuální stylové dominanty v postojových diskusích na sociální síti Facebook. Disertační práce*, Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta.

The influence of collective experience of nervousness and fear in the communication of youth in Internet-based discussions on the coronavirus pandemic

The coronavirus pandemic is an unprecedented phenomenon that has caused feelings of nervousness and fear in society. On the basis of selected texts being part

of the Internet-based discussion on the coronavirus pandemic, which is taking place on the Czech community website for children and youth, we can prove that the collective experience of nervousness and fear of the participants in the discussion, also responding to the discourse on coronavirus pandemics found in the media, is clearly reflected in the participants' communication behaviour and consequently also in the style of individual discussion posts. These posts are characterized by considerable stylistic stability, which testifies to the significant intertextual activity, which contributes to the formation of their own stylistic norms. These norms partly correspond to those typical of the journalistic style. This is reflected specifically in the use of the standard language, in precise and clear formulations (the authors using numerical data, terminology, citations and hypertext links). Moreover, they are often related to stereotypical formulations, caused by a high frequency of key lexemes and stable sentence patterns. This is significantly influenced by a very small range of texts, which limits the possibility of stylistic variability. The narrow range of the texts is the result of intertextual activity within the Internet discussion, as well as the expression of emotions through emoji. Due to its collective nature, emotional reactions to current events, i.e. nervousness and fear of the coronavirus pandemic, permeate across discourses and, as a communication factor – influence the communication behaviour of participants in the analysed Internet-based discussion. They consistently monitor current events and proclaim negative emotional reactions to events, indicating a negative trend in the pandemic. It is their shared communication strategy. The intensity of collective emotional experience might not necessarily reflect the true intensity of an individual's emotional relation to pandemic events, but it may reflect the effort to reach and maintain a collective consensus and virtual friendship within the discussion.

Key words: style, Internet-based discussion, emotion as style-forming factor, communication factor, intertextuality, interdiscursivity

